

Revolucionarno gibanje na Kubi ograža diktaturo

Provinci Matanzas in Pinar del Rio središče revolucionarnega gibanja. Padec Machadove diktature se pričakuje vsak čas. Zdržene države pripravljene na intervencijo, da zaščitijo interese ameriških bankirjev.

Havana, Kuba, 13. avg. — V tleh 24 urah bo najbrž odločitev glede usode sedanjega režima, ki mu načeljuje diktator Machado.

Najbolj resna revolucija na Kubi zadnjih mesecev se še vedno ni v celoti razvila, da bi bila popolnoma uspešna. Vse izgleda, da rebelno gibanje pridobiva čedalje več pri-
stev.

Središče rebelnega gibanja sta provinci Matanzas in Pinar del Rio in sila tega gibanja za stragovanje Machadove diktature je v razdruženju. Malošte-
ne rebelne čete se pojavljajo ne-
zakonovano v raznih krajih in
padajo vladno vojaštvo, nakar
spet nenadoma umaknejo v
vetje. Ta taktika se je izkazala
za uspešno, ker povzroča ve-
lo zmedo med vladnim vojaš-
tvom.

Vest iz vladnih krogov se gla-
da, da je bilo v bitki med rebeli
vojaštvom v Cejas del Negro,
je trajala več ur, ubitih 14 re-
belov, 26 drugih pa je bilo uje-
to. Vladno vojaštvo je zaplenilo
veliko zalogo orožja in mu-
je.

General Alberto Herrera, vr-
hovni poveljnik vladnih čet, je
eraj naznanil, da ima na raz-
go 14.500 vojakov in mornar-
ev, v katerih lojalnost ima vla-
dopolno zaupanje. On estimi-
da, da je v bitkah v zadnjih dveh
tednih padlo 38 rebelov, 50 je bi-
ranjenih in 153 ujetih. Te
svilke pa ne vključujejo žrtev,
so padla v bitki v Cejas del
Negro.

Potniki, ki so včeraj dospeli z
kom iz province Pinar del
Rio v Havano, poročajo, da se
belno gibanje širi s silovitno
močjo v tej provinci. Rebeli raz-
lagajo s silo 5.000 dobro obo-
benih mož. Druge močne rebel-
posadke se zbirajo v Cardesa-
su, Limonaru, Amarillasu in
Boni.

V Cienfuegosu, ki se nahaja
južnem obrežju otoka in je
ano kot gnezdo revolucionar-
ne aktivnosti, se pričakuje iz-
hod revolte vsak čas.

Valje znanikanju s strani vlade,
beli trdijo, da se je regiment
jastva v Santa Clara postavil
njihovo stran; poročilo iz El
Alsa pa dementira vest o umoru
gerala Francisco Peraza, enega
voditeljev rebelnega gibanja
oti Machadovi diktaturi.

Washington, D. C., 13. avg. —
Ameriška vlada je pripravljena
na intervencijo kakor hitro bo
dela, da so življenja in lastnine
ameriških državljanov na Kubi
nevarnosti. V smislu Plattove
amendmeinta ima vlada Zdr-
nih držav pravico vmešavati
v notranje razmere na Kubi,
preprečiti revolucijo v svrhu
otekeje ameriških in drugih
izumskih interesov. Investicije
ameriških bankirjev na Kubi se
njo na \$1.500.000.000.

Cena gasolinu znižana za dva
centa

Chicago, 13. avg. — The
Standard Oil Co. of Indiana na-
anja, da je reducirala ceno za
centa na vsak galon gasoli-
na. Cena bo sedaj 12 centov za
lon, vključno z davki.

Sinclair Refining Co. in Shell
Petroleum Corp. sta sledili Stan-
ard Oil Co. in sorazmerno zni-
li ceno gasolinu.

Mlad morilec

Chicago, 13. avg. — Dvanajst-
letni William Carl je včeraj u-
rell svojega 8-letnega brata
arrela, ko sta se igrala na dvo-
išču svojega doma. Deček je
alo prej kupil puško od sosa-
ja, za katero je plačal 40 cen-
ov, in se pričel vaditi v stre-
ljanju.

Suhalki agent ubil ženo

Philadelphia, Pa., 13. avg. —
Salvatore Cantisi, prohibicijski
agent, je včeraj v prepiru ustrelil
svojo ženo in si potem še sebi
pognal kroglo v glavo. Zena je
umrla, on pa je bil odveden v
bolnišnico, kjer se bori s smrtjo.

NOV NAČIN REŠEVANJA FARM-SKE KRIZE

Vlada svetuje pridelovalcem
bombaža, naj uničijo eno tret-
jino pridelka, da se tako pre-
preči nadprodukcija. Gover-
nerji pozivani na sodelovanje z
zveznim farmerskim odborom.

Washington, D. C., 13. avg. —
Zvezni farmerski odbor je včeraj
pozval pridelovalce bombaža v
južnih državah, naj uničijo eno
tretjino pridelka, ker se obeta
bogata letina in nadprodukcija,
ki bo imela za posledico padanje
cen na tržiščih.

Odbor je tudi poslal telegram
governerjem štirinajstih držav
na jugu, v katerem jih urgira na
sodelovanje pri izvajanju tega
načrta. Telegram je podpisal
predsednik zveznega farmerskega
odбора James C. Stone. "Ako se
bodo pridelovalci bombaža izre-
kli za ta program, se bo pridelok
zmanjšal za štiri milijone bal
bombaža", pravi Stone, "in tako
ustvarilo pogoje za stabiliziranje
cen."

Vlada je pred par tedni naz-
nanila, da bo pridelok bombaža
v tem letu krog 16.000.000 bal.
1.500.000 bal več kot v prejšnjem
letu. Kakor hitro je bilo nazna-
nilo objavljeno, so cene bombaža
padle na vseh borzih.

J. W. Pitts, komisar za polje-
delstvo v državi Tennessee, je
včeraj izjavil, da je program
farmerskega odbora nelagodljiv
in nezaželen. Governer države Mis-
sissippi Bilbo pa je dejal, da bi
uničevanje pridelka bombaža po-
menilo ekonomsko potratno in da
je predlog farmerskega odbora
blufanje farmerjev.

Državni justični tajnik pravi, da
se sodnijska mesta le za odvet-
nike

Pittsburgh, — (FP) — "Te-
sarji naj se drže svojega pokli-
ca in se jim ni treba ukvarjati
z mislijo, da postanejo sodniki,"
je edikt justičnega tajnika dr-
žave Pennsylvanije William
Schneiderja, ki je diskvalifici-
ral vse socialistične kandidate
za sodnike, ker niso odvetniki.

Stranka v Pittsburghu je no-
minirala za vrhovnega sodnika
John J. Slaytona, ki je po pokli-
cu mizar, za mestne sodnike pa
delavce drugih poklicev. Dasi
ni to prvi slučaj, ko so bili
strankini kandidati za sodnike
delavci, se je letos prvič zgodi-
lo, da so bili kandidati diskvali-
ficirani radi poklicev.

V ostrem odgovoru so sociali-
sti odgovorili justičnemu tajni-
ku, da se delavstvo ne more za-
našati na odvetnike in je pri-
sljeto nominirati kandidate za
sodnike iz svojih vrst. Večino-
ma vsi odvetniki so na strani
plutokracije in proti delavcem.

V odgovoru navajajo vlogo od-
vetnikov in sodnikov v delavskih
bojih in omenjajo umor Sacco
in Vanzettija ter slučaj Mooney-
ja in Billingsa.

V Rusiji so sodniki delavci in
delavke in ne odvetniki. Izka-
zali so se, da so popolnoma kom-
petentni vršiti svojo nalogo. Tu-
di v Ameriki je dosti delavcev,
ki so sposobni biti sodniki in al-
cer pravičnejši sodniki kot je pa
večina buržoaznih sodnikov, ki
so prostituirali in diskreditirali
justico.

Ampak delavski sodniki bi se
ne osirali na legalistične trike in
bi bolj upoštevali človeške vred-
note in pravice kot pa z lega-
lizmom podprto pravico privat-
ne lastnine. Ker se pennsylvan-
ski justični tajnik gotovo tega
zaveda, je diskvalificiral delav-
ske kandidate in proklamiral
sodnijska mesta kot privilegij
za odvetnike.

Delavska vlada v zagati

Delavski sloji v Angliji protesti-
rajo proti novim bremenom.
Vlada bo naletela na veliko o-
pozicijo, ako bo skušala zmanj-
šati podporo brezposelnim, da
tako zniža primankljaj

London, 13. avg. — Takojanje
drastične žrtve so potrebne, da
se zmanjša deficit v vladnem
proračunu za prihodnje leto. Toda
kateri sloji naj doprine-
sejo žrtve, je vprašanje, ki dela
velike preglednice MacDonaldovi
vladi.

Grozeči deficit je bil glavni
vzrok, da se je premijer Mac-
Donald nenadoma vrnil v Lon-
don in prekinil počitnice v
Lossiemouthu na Škotskem. Ta-
koj po povratku se je udeležil
posvetovanja s finančnim mini-
strom Snowdenom in nekateri-
mi prominentnimi angleškimi
bankirji, o načrtih, da se zniža-
jo državni izdatki za \$466.560.
000. Člani delavske vlade so
prepričani, da je to znižanje po-
trebno v interesu narodne ekono-
mije, želijo pa sodelovanja
konservativcev in liberalcev z
namenom, da bodo nosili skupno
odgovornost za nepopularne
žrtve, ki jih zahtevajo.

Komitej, ki je bil imenovan
pred petimi meseci in katerega
tvorijo člani vseh političnih
strank, je te dni predložil načr-
te za redukcijo deficita, a ti na-
črti zahtevajo velike žrtve od
delavskega sloja. Komitej je
priporočil redukcijo \$329.790.
000 v izplačevanju podpor brez-
poselnim. To pomeni, da bi bila
podpora znižana za 20%, pri-
spevki v sklad brezposelnostne
zavarovanja od strani zapo-
slenih delavcev pa bi se v smislu
predloženih priporočil zvišali za
30%. Od 300.000 do 400.000
brezposelnih, ki sedaj dobivajo
podporo, bi potem ne dobili ni-
česar.

Ako bo vlada skušala uvelja-
viti priporočila, bo naletela na
veliko opozitijo pri delavskih u-
nijah. Ko je nedavno kraljev-
ska komisija predlagala veliko
manj drastične redukcije pod-
por, so uniže naznanile, da se
bodo borile proti tem redukel-
jam do skrajne meje.

To je bil tudi vzrok, da je de-
lavska vlada prekinila s disku-
zijami o tem vprašanju in ob-
ljubila, da bo zadeva prišla na
dnevni red na jesenskem zase-
danju parlamenta. Ena stvar je
gotova. Ako se bo MacDonaldov
kabinet izrekel za reduk-
cijo podpor brezposelnim, bo iz-
gubil politično podporo v delav-
skih unijah, kar pomeni poraz
pri volitvah.

Labrador na prodaj

Ottawa, Kanada, 13. avg. —
Politični voditelji razpravljajo o
nakupu Labradorja, ki je na pro-
daj za vsoto \$110.000.000. Vlada
Newfoundlanda je pripravljena
prodati teritorij, ki obsega 76.
000.000 akrov in ima velike goz-
dove, bogate zaloge rude in vod-
ne sile, pridružuje si samo pravi-
ce ribolova.

Labrador je prišel pod vlado
Newfoundlanda l. 1927 po dolgem
legalnem sporu s Kanado.

Propadanje trgovin

New York, — National City
Bank poroča, da je v prvih šest-
stih mesecih tekočega leta ban-
krotiralo 10.038 trgovin. Poro-
čilo naglašja, da je za propada-
nje trgovin odgovorna konku-
renca s strani verižnih prodaj-
aln.

Policija razbila delavsko
zborovanje

Braddock, Pa. — Policija je na-
valila na shod, ki ga je sklicala
Metal Workers Industrial liga z
namenom, da organizira dvati-
soč delavcev, ki so bili nedavno
odpuščeni, ko je Edgar Thomp-
son Carnegie Co. zaprla tovarno.

George Powers, organizatorja,
in par drugih je policija areti-
rala.

Pomoč za žrtve povodnj na Ki-
tajske

New York, 13. avg. — Vest iz
Nankinga se glasi, da nacionali-
stična vlada išče notranjo poso-
jlo v vsoti \$20.000.000, ki ga bo
rabila za odmore žrtvam po-
vodnj, ki so razdejale na tisoče
hiš in napravile ogromno škodo
na polju.

Anglijski premijer Ramsey MacDonald in francoski zunanji
minister Aristide Briand. Silikana sta bila na konferenci držav-
nikov v Londonu, kjer so reševali Nemčijo.

Policija razbila delavsko
zborovanje

Braddock, Pa. — Policija je na-
valila na shod, ki ga je sklicala
Metal Workers Industrial liga z
namenom, da organizira dvati-
soč delavcev, ki so bili nedavno
odpuščeni, ko je Edgar Thomp-
son Carnegie Co. zaprla tovarno.

George Powers, organizatorja,
in par drugih je policija areti-
rala.

Pomoč za žrtve povodnj na Ki-
tajske

New York, 13. avg. — Vest iz
Nankinga se glasi, da nacionali-
stična vlada išče notranjo poso-
jlo v vsoti \$20.000.000, ki ga bo
rabila za odmore žrtvam po-
vodnj, ki so razdejale na tisoče
hiš in napravile ogromno škodo
na polju.

POOSTRITEV FINANČNE KRIZE NA OGRSKEM

Policija razpršila množico, ki je
navallila na državno banko;
Avstrija protestira proti res-
trikcijam

Dunaj, 13. avg. — Več tisoč
ljudi broječa množica je včeraj
opoldne navallila na ogrsko dr-
žavno banko, toda policija jo je
po daljšem naporu razpršila, se
glasi poročilo iz Budimpešte. Ve-
čje število ljudi je bilo ranjenih.

Nejevolja ogrskega ljudstva
proti stalnemu paraliziranju
bančnih institucij narašča. Na
stotine malih trgovcev v strahu
pred inflacijo nočejo sprejemati
bančnih not in zahtevajo srebr-
ni denar. Pomanjkanje srebrne-
ga denarja pripisujejo skrivne-
mu kopicenju. Policija patrolira
trgovine in izvršuje aretacije tr-
govcev, ki nečejo sprejeti papir-
natega denarja.

Ogrski turisti, ki odhajajo iz
dežele, so skrbno preiskani na
meji in noben ne sme imeti več
kot 250 pengov srebrnega de-
narja pri sebi.

Veletrgovina na Ogrskem je
tudi ovirana, kar pospešuje ne-
pokoje. Krediti v inozemstvu so
bili prekinjeni, izvoz je bil zmanj-
šan kakor tudi uvoz surovega
materiala.

Ogrska se nahaja v stanju e-
konomskega obleganja. Vlada
skuša dobiti dveletni kredit v
vsoti \$70.000.000, ki ga potrebu-
je za uvoz surovega materiala, a
je pri tem naletela na velike za-
preke.

Danes je prišla na Dunaj vest,
da je avstrijski poslanik v Bu-
dimpešti predložil formalen pro-
test proti restrikcijam denarne-
ga prometa, ki ubijajo avstrijs-
ko trgovino na Ogrskem.

Farmerji zahtevajo delo in mo-
ratorij

Fort Morgan, Colo. — Tri-
sto farmerjev iz Morgan okra-
ja, ki so na pragu velikega po-
manjkanja, zahteva od oblasti,
da jim preakre delo na cestah
in oprostitve davka za eno leto.
V okrožju 160 kvadratnih milj
je farmerjem toča pobila vse
pridelke, predlansko leto so bili
pa uničeni radi mraza. Farmerji
imajo le še nekaj glav živine
in kokoši.

Policija razbila delavsko
zborovanje

Braddock, Pa. — Policija je na-
valila na shod, ki ga je sklicala
Metal Workers Industrial liga z
namenom, da organizira dvati-
soč delavcev, ki so bili nedavno
odpuščeni, ko je Edgar Thomp-
son Carnegie Co. zaprla tovarno.

George Powers, organizatorja,
in par drugih je policija areti-
rala.

Propadanje trgovin

New York, — National City
Bank poroča, da je v prvih šest-
stih mesecih tekočega leta ban-
krotiralo 10.038 trgovin. Poro-
čilo naglašja, da je za propada-
nje trgovin odgovorna konku-
renca s strani verižnih prodaj-
aln.

Pomoč za žrtve povodnj na Ki-
tajske

New York, 13. avg. — Vest iz
Nankinga se glasi, da nacionali-
stična vlada išče notranjo poso-
jlo v vsoti \$20.000.000, ki ga bo
rabila za odmore žrtvam po-
vodnj, ki so razdejale na tisoče
hiš in napravile ogromno škodo
na polju.

Anglijski premijer Ramsey MacDonald in francoski zunanji
minister Aristide Briand. Silikana sta bila na konferenci držav-
nikov v Londonu, kjer so reševali Nemčijo.

Policija razbila delavsko
zborovanje

Braddock, Pa. — Policija je na-
valila na shod, ki ga je sklicala
Metal Workers Industrial liga z
namenom, da organizira dvati-
soč delavcev, ki so bili nedavno
odpuščeni, ko je Edgar Thomp-
son Carnegie Co. zaprla tovarno.

George Powers, organizatorja,
in par drugih je policija areti-
rala.

Pomoč za žrtve povodnj na Ki-
tajske

New York, 13. avg. — Vest iz
Nankinga se glasi, da nacionali-
stična vlada išče notranjo poso-
jlo v vsoti \$20.000.000, ki ga bo
rabila za odmore žrtvam po-
vodnj, ki so razdejale na tisoče
hiš in napravile ogromno škodo
na polju.

Federacija zahteva petdnevnik

Green urgira predsednika Hoo-
verja, naj skliče konferenco, ki
naj bi razpravljala o načrtih
za stabiliziranje zaposlenosti

Atlantic City, N. J., 13. avg. —
Obtožujoč voditelje ameriških
industrij, ker niso do sedaj še ni-
česar storili za ublažitev depre-
sije, ki je vrgla na milijone ame-
riških delavcev v pomanjkanje,
je organizirano ameriško delav-
stvo potom eksekutivnega od-
bora Ameriške delavske federa-
cije, ki zboruje v tem mestu,
predlagalo takojšnjo uveljavljen-
je petdnevnega delovnega tedna
v privatnih in vladnih podjetjih.

William Green, predsednik fe-
deracije, je poslal apel predse-
dniku Hooverju, v katerem ga
urgira, naj skliče konferenco in-
dustrijskih magnatov in zastop-
nikov organiziranega delavstva,
ki naj bi razpravljala o načrtih
za odpravo brezposelnosti in sta-
biliziranju industrij na "prakti-
čen način."

Green je izjavil, da obstoja
možnost za uveljavljenje progra-
ma, ki bi stabiliziral industrije,
potom študije ekonomskih po-
treb in ureditvi delovnega časa,
tako da bi bila dana vsakemu
brezposelnemu prilika do dela in
zaoslaba. V to svrhu pa je potre-
bna kooperacija med delavci in
delodajalci, do katere pa ne bo
prišlo, če vlada ne pritlane na in-
dustrije, da o teh načrtih raz-
pravljajo na konferenci.

Eksekutiva je tudi apelirala
na federalne, državne in mestne
grupe, naj pričnejo s pripravami,
da se zadosti zahtevam za odpo-
mo brezposelnim prihodnje si-
mo, ki obeta biti radi naraščajo-
čega števila žrtv industrijske
depresije hujša kot je bila pre-
jansja, kar so pričarjali, ki so jih
nekateri imeli, do malaga iscrpa-
ni.

Unijaki uradnik aretiran
radi poneverbe

Velik primankljaj v blagajni. —
Članstvo prizadeto, radi ni-
vrednih investicij

Washington, — (FP) — Zvez-
ne oblasti so aretirale odstavle-
nega tajnika-blagajnika unije o-
perativnih inženirjev Dave E-
vansa, ki je obtožen večje po-
neverbe članskega denarja. Po-
neveril je januarski assessment
lokalne unije št. 399, Chicago, ki
je bil poslan mednarodni u-
niji v znesku \$2356.

Obtožen je tudi, da je zapra-
vil vse denar zavarovalnega od-
delka, ki je bil ustanovljen l.
1925. Eksekutivni odbor mu je
ukazal, da naloži ves denar te-
ga fonda v prvoknjižbene bon-
de. Evans pa je kupil neke ni-
vredne zemljiške bonde od pro-
padle Chicago Lawn State ban-
ke. Prelatkovalne oblasti so med
temi bondi našle za \$136.500
menice s podpisom Evansove
svakvinje.

Krajevne unije ga tudi dolže
poneverbe mesečnih assessment-
tov, katere so mu pošiljale kot
gl. tajniku. Radi teh neredno-
sti je bil meseca marca odstav-
ljen, poneverbe pa so ugotovili
izvedenci, ki so pregledovali
knjige.

V uniji se je pred več meseci
razvil notranji boj, ki je rezul-
tiral maja meseca v napadu na
gl. predsednika Huddella in no-
vega tajnika Langdona. Slednji
je bil nevarno obstreljen. Hud-
della pa je rešila smrti bilježni-
ca, ki je ustavila kroglo. Kdo
je bil napadalec, se ni bilo od-
krito. Evansa bodo prosekuti-
rale federalne oblasti.

Pomoč za žrtve povodnj na Ki-
tajske

New York, 13. avg. — Vest iz
Nankinga se glasi, da nacionali-
stična vlada išče notranjo poso-
jlo v vsoti \$20.000.000, ki ga bo
rabila za odmore žrtvam po-
vodnj, ki so razdejale na tisoče
hiš in napravile ogromno škodo
na polju.

Anglijski premijer Ramsey MacDonald in francoski zunanji
minister Aristide Briand. Silikana sta bila na konferenci držav-
nikov v Londonu, kjer so reševali Nemčijo.

Policija razbila delavsko
zborovanje

Braddock, Pa. — Policija je na-
valila na shod, ki ga je sklicala
Metal Workers Industrial liga z
namenom, da organizira dvati-
soč delavcev, ki so bili nedavno
odpuščeni, ko je Edgar Thomp-
son Carnegie Co. zaprla tovarno.

George Powers, organizatorja,
in par drugih je policija areti-
rala.

Pomoč za žrtve povodnj na Ki-
tajske

New York, 13. avg. — Vest iz
Nankinga se glasi, da nacionali-
stična vlada išče notranjo poso-
jlo v vsoti \$20.000.000, ki ga bo
rabila za odmore žrtvam po-
vodnj, ki so razdejale na tisoče
hiš in napravile ogromno škodo
na polju.

Anglijski premijer Ramsey MacDonald in francoski zunanji
minister Aristide Briand. Silikana sta bila na konferenci držav-
nikov v Londonu, kjer so reševali Nemčijo.

Policija razbila delavsko
zborovanje

Braddock, Pa. — Policija je na-
valila na shod, ki ga je sklicala
Metal Workers Industrial liga z
namenom, da organizira dvati-
soč delavcev, ki so bili nedavno
odpuščeni, ko je Edgar Thomp-
son Carnegie Co. zaprla tovarno.

George Powers, organizatorja,
in par drugih je policija areti-
rala.

UDAREC AMERIŠKI TRGOVINI NA KITAJSKEM

Davki in restrikcije podijo ino-
zemsko trgovino iz dežele. —
Vpliv sovjetske vlade odgo-
voren za izgubo tržišč v Mongo-
liji

Peiping, Kitajska, 13. avg. —
Valed napetega političnega in mi-
litarističnega položaja v sever-
nem delu Kitajke, so ameriški
uradniki, katerih dolžnost je
protektirati ameriške trgovinske
interese, bili prisiljeni zavzeti po-
vsem novo stališče. Sedaj več ne
pazijo, kako bi pospešili trgovin-
ske odnose in odprli nova po-
lja za ameriške produkte, tem-
več skušajo obdržati in protek-
tirati tisto malo trgovino, ki je
še ostala.

Dasi so bili nelegalni davki
valed protestov ameriških urad-
nikov deloma odpravljani, je a-
meriška trgovina vseeno obda-
čena do skrajnosti, zlasti tobac-
ni in oljni produkti. Ti davki na
izdelke so težko breme in polago-
ma izpodrivajo ameriško trgo-
vino iz dežele.

Ameriška trgovina je zlasti
prizadeta v provinci Tientsin.
L. 1929 je uvoz predstavljajl vre-
dnost \$37.000.000, naslednje le-
to se je znižal na \$18.750.000 in
letos bo mnogo manjši.

</

Vesti iz Jugoslavije

(Površinski pregled v Jugoslaviji)

ELIKA POŽARNA KATASTROFA V LOSKI DOLINI

Vasi Nadleski je 25 posetnikov pogorelo 68 stanovanih in gospodarskih poslopij. Skoda blizu 3 milijona Din. Silen napor gasilcev je obvaroval sosedne vasi.

(Zakasneno.)

Ljubljana, 21. julija 1931.

V noči od nedelje na ponedeljek (19.20. julija) je velika požar uničil skoro vso vasi Nadleski v Loski dolini. Pet in dvajsetim posetnikom je požar upepeljal 68 stanovanih in gospodarskih poslopij. Zgorela jim je tudi vsa hrana in sena in žito, ki bilo v skednjih, kosilnicah in stambanih. Skoda je ogromna, vsakega pogorelega akoro, ugodno je težko si bode opomogli. Požar je izbruhnil v nedeljo zjutraj pri posetniku Viktorju, ki je njegov skedenj. Ognja se je plat zvonja, začele so puniti vse cerkve Loske doline, silski rog se je oglašal. Kmalu dospeli v vasi gasilci z brzimi in namiznimi. Starega trga, Boka, Blok in Grahovega. Ognji se je bliskovito razširil na sosednje hiše in poslopja. Vsa poslopja so bila krita s slamo. Vse bilo radi strašne suše zadnje meseca posušeno in ožgeni se seli s strehe na strehe.

Vode ni. Gasilci pa so bili akotoliko kot brez moči, zakaj jim ni bilo dovolj vode. Soša posušila vse vodnjake, morajo napeljati celi v. 1 km daljen potok. Pošta je telefonsko poklicala na pomoč še drugo gasilsko društvo; poklicali so na ljubljanske. Toda gašenje bilo oteženo tudi radi silovne suše. Ognji se je razpačil vso vasi, gasilci so se morali umakati, da so rešili sebe in svojih. Kot bi trenili, jim je en zagorel na desni in levi, njimi in pred njimi. Ognji je bil svoje. Ognji je vse arelo vasi in uničeval hiše. Gasilci ljudje sploh niso mogli, da kaj rešijo iz hiš, tudi ni bilo moči, rešili so le to, kar so bili na sebi. Iz vasi so se dvigali tako visoki stebri ognja, da bilo ognji opaziti daleč naokoli, videti ga je bilo celo z bližnjega gradu.

Ljudstva se je polastila zmeda, otroci so jokali in begali pred strahom, ženske so klicale na pomoč, gospodarji so odpirali vrata goratih hlevov, da je živih lahko pobegnili pred ognjem, smrtjo v gozdove in na travo. Vsa vasi je bila kot iz uma.

Gasilci in ljudje iz okolice se treznim mirom nosili vodo iz pitali na ogenj; s škafom so jemali gnojnice iz grednic in sipali v plamene. Toda ognja daviti ni bilo moč. Bili so iz moči pred tem razbanelim elementom. Ognji je šel do hiše pana Ludvika Križaka. Tu se je ogenj ustavil. Njegov hišo so rešili in prav tako hišo pod njo hišo župnika Mihela iz Amerike. Hiše nasproti župnišča so prav tako rešili. Tudi se je ogenj ustavil na križišču cest v Pudo in Stari trg. Pogled na pogorišče, ki so ga razili gasilci do zore, je strah. Skoro cela vasi je sprememena v kup ožganih, upepeljenih in podrtih hiš, iz katerih se še zjutraj valil dim.

Vsem terenu, ki ga je obpožar, so obstale v sredi štiri osebe, to pa zato, ker so bile peko krite in zidane. Tudi trvine Alojza Mlakurja, trgovca, se je ožgen ognji. Uničil pa 25 posetnikov 68 objektov. Zgoreli so:

Jernej Truden, Anton Truden, Mulec, Franc Truden, Jan Škrbec, Matevž Bevc, Marja Gorše, Ivana Urbiha, Miha Pečič, Jera Okoliš, Janez Znidaršič, Ludvik Keržič, Josip Špan, Franc Levec, Jakob Komar, Franc Znidaršič, France Gregorič, Karolina Trape, Anja Špan, Janez Mulec, France Mulec, Terezija Intihar, Josip Špan in še dva druga.

Največ škoda je utrpel posestnik Janez Truden, ki je pred nekaj leti zgradil novo hišo in štiri gospodarska poslopja. Škoda

ima nad 160.000 Din. Vso škodo cenijo na blizu 3 milijone.

Josip Pelan je pred dvema letoma umrl v Ameriki, doma pa je zdaj ženi in otrokom pogorelo vse.

Kdo ali kaj je povzročilo požar, ne vedo. Sumijo pa, da je Mulec skedenj zažgal kdo iz maščevanja. Orožniki so tudi aretirali nekega klateža, a so ga izpustili.

Požar mogoče ne bi povzročil take škode in ne bi zavzel takega obsega, če bi imela vasi to, kar pripravljajo še več let: vodovod. Tako pa so bili v vasi nezadostno prekrbljeni z vodo in gašenje je bilo oteženo. Lokalizirati se požar ni dalo, in dokoder so segli plameni in dokoder so leteli ognji, vse to je zagorelo in se spreminilo v pepel in ožgane zidove.

Pogorelec so takoj prisilili, da na pomoč okoliški kmetje s žili in najnujnejšimi potrebščinami. Treba pa bo za kmete tudi pomoči od države.

Vasi Stranje pod Nanosom pogorela.

Istovrstno s požarom v Nadlesku je zagorela onstran mej pod Nanosom tudi vasi Stranje. Zar je moral biti silen, ker je bilo daleč videti alen odas ognja. Podrobnejše vesti še ni, a požarna katastrofa je upepelila skoro vso vasi, ki šteje okrog 28 hiš. Tudi tu je primanjlo vode za gašenje in je ožgeni do kakaj svobodno uničeval kmetije. Podrobnosti pa z ene strani še ne poročajo. Katastrofa ni manjša od te v Nadlesku.

Se dva požara

V soboto zvečer je nad radgonaško okolico ob meji razsajala nevihta. Treskalo je in grmelo na moč. Strela je udarila v gospodarsko poslopje Ivana Pfeiferja, po domače Zigerla, v Nasovi pri Apačah. Vse poslopje je zagorelo kot baklja in ogoriki so zanjali tudi zraven stoječo stanovanjsko hišo istega posetnika. Tudi ta hiša je bila krita s slamo. Gospodarsko poslopje je zgorelo do tal, stanovanjska hiša pa je pogorelo ostrejši. Pogoreli so tudi vsi stroji, vrvovi in drugo gospodarsko orodje. Gasilci, ki so prihitali z vseh strani, so napeli vse sile, da so ognji lokalizirali na gorečih poslopijih in da so stanovanjsko hišo vasi deloma rešili.

DROBNE VESTI

Požar v Zgornji Kokri. — Pri Zgornji Kokri je stala sredi gozda na samotni z lesom krita stanovanjska hiša za delavce, zaposlena pri valedistrijski Francu Dolencu iz Škofje Loke. Ognji je nastal najbrž, ker so vnele saje v dimniku. Radi suše zadnjih dni je bila velika nevarnost, da se požar razširi na gozd. Dolencevi delavci so naglo začeli gasiti, vendar poslopje niso mogli rešiti, pač pa so obvarovali gozd pred ognjem. Hiša pa je pogorela do tal. Vsi delavci so zelo prizadeti, najbolj pa delavec Flander, ki je stanoval tamkaj z ženo in dvema otrokoma, in jim je požar uničil vse pohištvo.

Sedmošolec utonil. — V soboto zvečer je v Ščavnici pri Pristavi (v okolici Ljutomeru) utonil sedmošolec Franc Stampar iz Presih. S svojim prijateljem se je šel kopat k Pristavi v Ščavnico. Dijaka sta se kopala, a Stampar je nenadoma oslabil. Mogoče ga je zgrabil krč. Poklicali je prijatelja na pomoč. Prijatelj je splezal do nje, ga zgrabil in skušal zvečati na suho. Toda ni uspel, sam se je jedva lahko rešil na obalo. Klicali je na pomoč, prihitali so sosedje ter Stamparja potegnili iz vode. Toda Stampar je bil že mrtev in vsi poizkusi z umetnim dihanjem so bili zaman.

Alkohol ga je ubil. — V noči od nedelje na ponedeljek je umrl na Viču na domačem skednju bivši česar, 56-letni posetnik Anton Berlec. Pokojni je bil zelo udan alkoholu in ga je že pred leti zadela kap, od katere pa se je opomogel. Toda pozabil je na zdravniške nasvete, udal se je spet pijači in pohajal po gostilnah. Tako tudi v nedeljo. Popoldne je popil po raznih gostilnah, zvečer se je nekje napil še zganja, ponoči je šel domov, a onemogel in legel v travo blizu doma. Tam so ga našli domači, ki so ga spravili na skedenj, kjer je ponavadi spal oče. Zjutraj na go ga našli mrtvega. Alkohol je povzročil kap, topot smrti.

V Metliki so v soboto in nedeljo praznovali 60-letnico svojega gasilnega društva. To društvo je poleg ljubljanskega najstarejše v Sloveniji. Še celo pred Ljubljano so imeli v Metliki 15-člansko četo gasilcev, ki pa so bili le ustanova in garda takratnega metliškega graščaka. Drugače pa zaostaja društvo le za eno leto za ljubljanskim, ki je najstarejše. Nedeljske proslave se je udeležilo mnogo ljudi iz okolice, prišla so tudi mnoga okoliška gasilna društva. Popoldne v nedeljo so bili slavnostni govori, popoldne pa veselja.

Požar v Babnem polju. — Pred nekaj nevi je izbruhnil požar v Lahovem skednju v Babnem polju pri Prežid. Radi velike suše se je ožgen razširil na bližnja poslopja. Zagoreli sta Jakobčeva in Tomičeva hiša ter še dva skednja in en kozolec. Voda ni bilo, in tako je ožgeni vse, kar je bil zagrabil, uničil do tal. Prihitali so sicer gasilci iz Prežida, a niso mogli proti požaru nič storiti. Vodo so ženske nosile iz Prežida. Vsa pomoč je pomagala le toliko, da se požar ni razširil še bolj. Škoda pa je velika, v stolišče gre vrednost uničenih objektov.

Medvede so dobile vodovod. — Medvede gradijo svoj vodovod in so ga deloma že dogradile. Vodovodna zadruga, ki si je dala nalogo, preskrbeti Medvede z vodo in ki jo vodi posestnik in krojač Sešek, je v zvezi studence Žobnice izpod Goriškega hriba za svoj vir. Veliki stroški — krog 900.000 Din — pa so ovirali delo, dokler ni prišlo na pomoč banovina in Higijenski zavod, ki sta naklonila precej podpore. Tako je zadruga zgradila že precejšnje vodovodno omrežje in ima že 30 posetnikov v svojih hišah vodovod. Po vasi so tudi razstavili več hidrantov, ki bodo prišli prav za škropljenje cest in za morebitne požare. Ker leži vodni zbiralnik precej visoko, je vodni pritisk močan in bodo lahko napeljali vodo tudi v višje ležeče kraje in hiše.

Podtaknjen požar. — V celjski okolici, v Trnovljah, ima veliko posestvo posestnik Anton Mahen. Ni dolgo, kar je gorelo pri njem. V nedeljo pa je zagorelo gospodarsko poslopje in z vsem letošnjim prideikom pogorelo do tal. Gasilci niso imeli na razpolago vode in niso mogli požar zatreti. Ognji je bil najbrž podtaknjen, kakor je bil tudi prvi.

Težko pričakovani dež je včeraj vendarle obkopal našo osušeno zemljo. Suša je pretila po vseh krajih Slovenije, ponekod — v Beli Krajini — so posevki rumeneli od suše, grozilo je uničiti vse jesenske prideleke. Toda včeraj je z juga prišlo dovolj črnih oblakov, da je deževalo pohlevno ves dan in se je včasih prevrgel dež tudi v plohe. Ta dež bo neizmerno koristil poljem. Prišel je še pravi čas. Kmet in mešan sta ga bila vesela. Namočil je zemljo in shladil zrak.

Razprave o iniciativi gl. upr. odseka

(Nadaljevanje s 2. strani.)

dobili taki člani deset dni nika-ke podpore, ako se zdravijo na domu. Na prate bi morali stopiti najbolj simulantom. Po mojem mnenju naj bi se nakazalo 90 dni celo in 90 dni polovično podporo na leto in nič več. Kdor s tem ne bi bil zadovoljen, bi se pač videlo, da hoče jednoto izkoristiti, da hoče vleči podporo kar naprej, ko bi imel penzijo. Prepričan sem, ako bi danes imeli tak sistem, bi ne imeli danes tudi nobene naklade, ker simulantje ne bi imeli prilike jednoto izkoristiti, dobri in zvesti člani pa itak niso dolgo bolni.

Sem za to, da se razredi razdelijo vsaki zase. Ako bi to storili pred petimi leti, bi danes ne imeli sedanje krize v jednoti, pa tudi ne tako radikalne iniciativne in ne tako velikega deficita. Seveda bi bili malo prizadeti člani v 2. in 3. razredu, pa kaj se hoče, ako pa sprejemamo iniciativni predlog A ali B. pa se bo godila krivica vsem članom. Saj bi bili tudi sam nekoliko prizadeti, ker sem bil tudi jaz zavarovan v 3. razredu, iz katerega sem pa pred par leti prestopil v 3. razred, ker nisem več mogel plačevati asesmenta v 3. razred. Sedaj pa bom moral iti v 1. razred ali pa bom mogoče vse pustil, ker so slabi časi. Jednotin član sem od l. 1914.

Svetujem gl. odboru, da predloži članstvu boljšo iniciativo, ki bo sprejemljiva za večino članstva, kajti drugače si bo gl. odbor nakopal tako sovražstvo, da se ga bo članstvo naveličalo. To naj zadostuje za enkrat.

Anton Omerza, član društva št. 86.

St. Louis, Mo. — Društvo 107 je dne 2. avg. na seji sklenilo, da protestira proti obema iniciativnim predlogoma, ki jih je izdelal gl. upravni odsek. Kajti nobeden teh predlogov ni koristen jednoti ne članstvu. Ako hočemo naše stare člane, ki so bili stebel naših jednoti, sedaj prijaviti, da bi pustili jednoto pa stara leta, bo organizacija a tem nazadovala, ker tudi novih članov ne bo mogla dobiti. Zato apeliramo na gl. odbor, da umakne predloženo iniciativo, ki ni bila dovolj časa na razpravi, da bi tako članstvo imelo priliko dohodra jo preučiti. Poleg tega bi se prihranilo jednoti par sto dolarjev, ki bodo šli za referendum in katere vsota bi se lahko porabila za brezposelne člane, ki jih je danes več tisoč.

Naj konvencija reši tako važne probleme, kot je problem bolniških skladov. Mogoče bo delegacija bolj razumela potrebo in težnje članstva kot jih razume gl. odbor in bodo tudi bolj bratsko rešili to zadevo v splošno zadovoljnost članstva ter tako tudi stabilizirali bolniška blagajna.

Za društvo 107: John Bertonec, Theresa Speck, Cyril Medved.

Republic, Pa. — Iniciativo iz glavnega urada je društvo št. 85 vzelo v pretes na seji dne

2. avgusta. Po kratki razpravi je društvo soglasno odglasovalo, da se zavzre. Izgleda za stare člane, kateri smo že 40 in 45 let stari in v jednoti že 20 let, ki smo postavili jednoto na sedanje mesto, da bi bili primorani pustiti društvo in jednoto, to radi nekaterih simulantov.

Naše društvo je za to, da se prepreči plačevanje izrednega asesmenta s tem, da se bolnim članom, kakor smo že pred par meseci svetovali, to je, da se od vzamejo bolnim članom nedelje, pa ne bo treba nobenega izrednega asesmenta. S tem bodo ozdravili bolj hitro taki bolniki, katere sodo, da so krivi naklad.

Apeliramo na članstvo SNPJ, da se udeležuje društvenih sej in razpravlja v dobrobit društva in jednote. Če pa članstvo uvidi, da naš nasvet ni ustrezen, se pa rajši pridružimo kanaški federaciji, kakor pa da bi podpirali iniciativni predlog, katerega nam je dal glavni urad na splošno glasovanje.

Odbor društva št. 85: Frank Gramc, pred.; Mike Unetich, taj.; John Pešec, blag.

Purslogrove, W. Va. — Naše društvo št. 388 je na seji 2. avgusta razpravljalo o iniciativnih predlogih glavn. odbora in prišlo do zaključka, da se ne strinja s predlogom A in ne s predlogom B. S predlogom A se ne strinja, ker niso vsi člani enako upravičeni do boln. podpore. Naše mnenje je, da član, ki se zdravi doma, je ravno tako upravičen do podpore kot član, ki se zdravi v bolnišnici. Ako vsi enako plačujemo, smo tudi enako upravičeni do podpore. S predlogom B se ne strinja, ker je s tem prizadeto preveč staro članstvo. Članstvo je prepričano, da mora priti do spremembe, a se ne strinja s temi predlogi, ker je s tem prizadeto je največ staro članstvo. Naše mnenje je, da naj ostane vse po starem do prihodnje konvencije.

Za društvo št. 388: Lawrence Selak, John Gallon, John Penke.

Crested Butte, Colo. — Članstvo društva 397 je 9. avg. na redni seji z veliko večino navz. članov zavrglo oba predloga. Ampak mi se strinjamo z dopisom br. Mike Zugla, člana društva št. 12. Društva, ki več nakažejo bolniške podpore kakor vplačajo, naj bi sama plačala svoj primanjkljaj, pa bi članstvo bolj gledalo komu se izplača bolniška podpora, ker bi bili sami prizadeti. — John Sukle, tajnik.

W. Newton, Pa. — Članstvo društva št. 64 protestira proti obema predlogoma — A in B, ker sta oba ta dva načrta proti koristi članstva. Tu je dosti starih članov, članov od jednotine ustanovitve, pa zato vidimo, da bi bilo najboljšje, da se počaka do prihodnje konvencije, na kateri naj se uredi vse potrebno v korist članstva.

Imamo mnogo članov, ki že sedaj ne morejo plačevati prispevkov. Kaj pa potem, če bi

bil sprejet predlog A ali B? Jih bi morala polovica pustiti jednoto. Za društvo št. 64:

Frank Hafner, pred.; Anton Drager, taj.; Joseph Zorko, blag.

Cooperstown, N. Y. — Društvo "Otsego Farmer" št. 457 SNPJ je na seji 9. avgusta razpravljalo o iniciativni, ki jo je predložil gl. upravni odsek v rešitev problema bolniških skladov. Naše društvo je sklenilo, da se oba načrta zavzrta in naj pravila ostanejo kot so do prihodnje konvencije.

M. Selan, član društva 457.

Denid, Ill. — Članstvo društva 356 je na seji razpravljalo o iniciativnih predlogih in prišlo do zaključka, da ni potreba ne predloga A in ne B, posebno pa ne B. Naše članstvo je proti obema, ker je mnenja, če bi bila sprejeta, da bi škodovala ter da naj se rajše počaka do konvencije s to važno zadevo. Simulante je treba odpraviti. Treba je boljše nadzorstva. Mi smo tudi mnenja, da ni prav, ako bi se članom ne dalo podpore za prvih 10 dni bolnosti.

George Vercic, pred.; Josip Raukar, tajnik, John Widmar, zapla.

(Pripomba: — Dolgo razpravo, ki se direktno ne tiče predložene iniciative, smo izpustili.)

Auburn, Ill. — Društvo 335 je razpravljalo o predloženi iniciativi in sklenilo, da je proti, ker bi se godila krivica članom, ki so malo ali pa še nič podpore prejeli, ako bi bila iniciativa sprejeta. Tudi 10 dni odbitka od boln. podpore je preveč in bi bilo to slaba reklama za nove člane. O načrtu B pa ni skoro vredno razpravljati. Jakob Pintar, tajnik.

Struthers, O. — V mojem dopisu od 5. avg. bi se moral glasiti: "Več kot 10 let plačujem v 35. sklad, a iz njega sem vzel 35." — A. Sutton, član društva 277.

Detroit, Mich. — Neko društvo svetuje, naj se članstvo vzdrži glasovanja o iniciativi. To i prav. Morda pa si nekateri želijo, da bi na ta način bil sprejet predlog A ali B? Glasuje se naj v vsak naj odda svoj glas za ali proti, kakor pač hoče, samo da glasuje.

Nick Rettich, član društva 121. (Pripomba: — Vse, kar se ne tiče iniciative, smo izpustili.)

DISCUSSION ON SICK BENEFIT INITIATIVES

Chicago. — With the publication of statistics in Prosveta by the Secretary of the Sick Benefit Fund, which are still inadequate to make a complete analysis because they do not show the average assessment paid by each member in each class, however, we are in a better position to conclude that plan "A" is the least desirable because it shifts the cost of sick benefit insurance onto the youths who already pay into the fund one hundred thousand dollars annually more than they take out.

The statistics show that the average sick benefit paid by the Society to members who are sixteen years old is \$2.18 and this average benefit increases gradually with each ascending age class, until the members in the thirty year class receive \$16.04 per member. The average benefit paid per member in class from 16 to 30 years inclusive is \$7.65 while the average assessment that these members pay is approximately \$14.00.

These 14,245 members were paid by the society a total of \$109,250.00 in sick benefits, average per member \$7.68. This group constitutes 33.3% of the total membership and was paid only 16.3% of the total Sick Benefit drawn by the members. If plan "A" goes into effect this group would be penalized to the extent of \$43,941. It would then only draw \$65,318.50 instead of \$109,250.00, because plan "A" provides that no sick benefit shall be paid the first ten days unless the member is confined to a hospital. Do you think that the youths will join the SNPJ if plan "A" goes into force under which plan they only be obligated to pay assessments and receive practically no benefits?

Plan "A" would reduce the Sick Benefit payments by the Society to the members approximately \$232,020.00 annually. This figure is calculated as follows: savings to Society by prolonging the period of non-payment of benefit by ten days:

There are 6880 claims in 1st class, savings to Society is \$45,060.
There are 5740 claims in 2nd class, savings to Society is \$122,560.
There are 3029 claims in 3rd class, savings to Society is \$63,509.
Total claims are 15,649, savings to Society is \$232,029.60.

Some might say that this statistics does not provide for those members who are confined to a hospital, on the other hand this statistics does not take into consideration the savings effected to the Society by requiring passive members to be active members for a period of thirty days before they are entitled to sick benefit; and the savings effected by reducing the total benefit that a member is entitled to if the 1st class from \$12,250 to \$2,210; in the 2nd class from \$2,490.00 to \$2,210; in the 3rd class from \$3,735.00 to \$2,150.00; and the savings effected by changing the period of benefit payments in the 1st class after a person has been a member for over two years; from 30 days full benefit and 60 days half benefit to read twenty days full benefit and forty days half benefit; and this same section in the 2nd class is changed to read fifteen days full benefit; this same section in the 3rd class is changed to read ten days full benefit and forty days half benefit; and the further saving effected by the provision that whole benefits shall not be allowed for more than ninety days within any period of one year. If all these provisions, which are inserted to reduce the amount of sick benefit to be paid by the Society are taken into consideration the Society shall pay at least \$350,000 annually less benefit under plan "A" than it pays under the terms of the present by-laws. We may emphatically ask the question who will care to join the Society when it will pay practically no sick benefit?

Now compare plan "A" with provisions of plan "B". Plan "B" states a member of the 1st class may receive a maximum amount of \$425, of the 2nd class not more than \$325, and of the 3rd class not more than \$275 in any three years. This plan as to payment of sick benefit is at least reasonable because it is continual in its payment of sick benefit. If a member has drawn out his maximum in three years, he is again entitled to some benefit the following month, more the following year, and if he is well for three years, he is again entitled to the full maximum benefit.

Of course plan "B" works a hardship upon the old members because it provides that assessment shall be paid according to age at time this initiative goes into force. But as to amount of payment of benefit by the Society to the members, plan "B" has plan "A" beaten by a hundred times.

Recommendations
I would suggest that the members vote against both plans — "A" as well as "B". Local lodges should instruct the Supreme Board that a new initiative should be prepared, which would embody the following suggestions:

Plan "B" should be re-written so that it should apply only to members being admitted into the Society after a certain date. This fund should be separate from the Sick Benefit Fund of the present members. This at least would have a tendency to put the Sick Benefit Fund on a solvent basis as far as newly admitted members are concerned, because the rates of new members would be based according to risk. It is wrong in principle that a person who joins the Society at age of 16 and on whom the Society makes a profit during his first eighteen years of membership should pay the same rate as the person who joins at age 35 or age 40.

Plan "B" should be made optional as far as present members are concerned and in calculating the rates that a present member should pay, each member should be given one year of credit for every two years of membership, calculated from the time that he was admitted to membership. For example: a person joins at age of 20, he has been a member for twenty years, and his present age is forty. Under this credit system he would pay his assessment as of age 35. This would not be discrimination against old members, because while a person was a member for twenty years, he had protection. And insofar as there is no reserve in the Sick Benefit Fund, he ought to be fraternal enough to help create a reserve for his latter days, when his risk is still greater.

Those that do not accept plan "B" should be entitled to keep the present system with its special assessments. Stringent bylaws against simulants should be enacted and adopted, which would guard the Sick Benefit Fund against exploitation.

Future membership campaigns should only be conducted with the aim in view of obtaining the cream in membership, that is members between the age of 16 to 35 inclusive. Every member should express his opinion in this Referendum, either by voting "yes" or "no" so that the whole sentiment of the Society is expressed.

Richard J. Zaverinik, Lodge 632.

RAZNE VESTI

Tri milijarde za brezposelne

Baltimore, Md. — Takojšnjo izvajanje federalnega programa, za katerega naj se določi tri milijarde dolarjev, je potrebno za odpravo proti brezposelnosti, je dejal rabin Edward L. Israel na konferenci dobroteljskih organizacij.

Israel je načelnik komisije za socialne pravice, ki je bila imenovana na konvenciji Centralne konference ameriških rabinov. Poznan je kot vnet zagovornik federalnega zavarovanja proti brezposelnosti, krajšega delovnika in širše distribucije dohodkov.

Zborovanje kanadskega delavskega kongresa

Ottawa, Kanada. — Konvencija Kanadskega strokovnega in delavskega kongresa se odprla 27. septembra v Vancouverju. Predsednik kongresa Tom Moore je naznanil, da bo vprašanje brezposelnosti tvorilo glavni predmet diskuzijam.

Terorizem policije nad tekstilnimi stavkarji v Pawtucketu ni oplakal tega stavkarja, ki koraka v ječo z zanosom.

Lidija Seffulina:

VIRINEJA

Za Prosvetu prevedel Mle Klopčič

In vsa množica je silila vseprijetno v predavatelja:

"Mogoče bodo razglasili vsaj kratek odmor?"

"Meni so ubili najstarejšega sina Mitjko, zdaj pa sem spet prešla pisanje, da je Vasjka težko ranjen. To je hudo."

"Poslušaj ti — kako ti je ime, ne vem — pevec mi vendar, moj dragi, kam naj se obrnem: mojo rento so zadržali v občinski pisarni, moj mož pa je vojni pohabljenec. V vojni ga je zasulo in ne more gibati ne nog ne rok."

Suha kmetica z rumenim obrazom in velikim, nerazumljivo debelim trebuhom se je blizala predavatelju. Vtrajno in bolestno ga je izpraševala:

"Ko je bil tu na dopustu, mi je napisal svoj naslov: Aktivna armada, 207. stotinja ... Kozavi Griška pa mi piše zdaj od tam, da mojega ni tamkaj ... kje naj ga iščem? Na vse strani sem že pisarila in ga iskala. Kje naj ga iščem zdaj? He?"

Hrupno, nemirno mrmranje je bilo slišati iz skrbni polne množice. Govornik je ni mogel več razločevati posameznih glasov. Vseprijetno so se podile posamezne besede vanj.

"... mir!"

"... zaradi moje rente!"

"... neko mesto na Nemškem, ne vem, kako se mu je pravi!"

"... napisati naslov za prisrčno darilo!"

"... poslala Vanjki prepečenec, pa ga ni prejel!"

O zmagan, o porazih, o poteku vojne, o številnem sestavu armade in o njeni moči ga niso izpraševali. Govorili so le o majhnih zadevah. Vaak o svojih. S svojimi vprašanji so razdelili armado v same Mitrije, Ivane, Vasilije. Velike celote pa — kot nečesa tujega — s svojim razumom sploh niso obsegali. To je bila stvar gospodke in carja — vojna, armada, zmage, umiki. Zanje je bila le Vanjkova smrt, Petruhove rane in čim bližji konec vojne. To so bile reči, ki so jim ležale na srcu, ki so jih bili dali za vojni in o katerih so vodili poseben konto. Predavatelj je bil ves zmeden. To je bilo pa v mestu že vse drugačno razpoloženje! Tam so razumeli, da mora iti vojna vse do zmagovitega konca. Tu pa so topo godrnjali samo: mir, mir, in preštevali le luknje na svoji raji. Kakšen hudič ga je zanesel v to vas! Svarili so ga, da prebivajo tu. Mordvinci in sploh divjaki. Obrisal si je znojni, rdeči obraz z robcem in začel ves v zadregi prositi:

"Potrpite vendar, dragi bratje ... Potrpite vendar, saj ne morem vsem hkrati odgovorjati. Vsa dežela stoka pod bremenom vojne, toda ..."

Ni vedel, kako bi zaključil zborovanje in dospel do lahoda.

Tedaj je zazvenel zvonki Anisjin glas tik ob njegovem ušesu:

"Ah, če bi se hoteli carji med seboj spoprijeti in vrati! Kdor bi zmagal, temu bi se tudi mi pokorili. Nam je vendar vseeno. Nič se ne kujamo temu."

Prestrašil se je! Do takih izjav je torej prišlo! V čedno storijsko se je zapletel. Za tako zborovanje bi ga gotovo ne pohvalili.

"Potrpite vendar ... Prosim vas! Kje je župan? ... Kje je župan? Zborovanje je treba pomiriti!"

Toda na mestu vaškega župana mu je prihitel na pomoč zastavni, čokati Anisim Košemjov. Glasno je zakričal:

"Mir, vi stari! Kaj razgrajate? Nič ne bi rekli, če bi bilo samo ženake, a tudi možje se brez reda prerivajo naprej. Pustite vendar, naj konča gospod s svojo zadevo."

Kmetka množica, vajena pokoriti se ukazovalnemu glasu, se je pokorila tudi tokrat.

"Počakajte! Mir! Ne prerivajte se!"

"Kaj mi kričis v ušesa!"

"Tak počakaj vendar! Mir! Potrpite!"

"Sem kaj storil? Hotel sem samo vprašati pametnega človeka ..."

"Brez zamere, vaše blagorodje, če je bilo kaj drugače, kot bi moralo biti. Saj smo sami neizobraženi ljudje."

In hrup odkritih in strastnih vprašanj in poročil je zamrl v polegajočem se mrmranju.

Anisim Košemjov je pogladil naročje svojega nedeljkajega plašča in končal svoj govor s poučnimi besedami:

"Če stvar natančno pogledamo, ni vojna za nikogar zabava. A tu se ne da nič pomagati, napeti moramo svoje moči, da premagamo sovražnika. Brez misli je nadlegovati gospoda z vprašanji, kdaj bo prišel mir in če se bo tepež kmalu končal. Kadar pride konec, nam bodo sporočili. Kmet je zato na svetu, da obdeluje zemljo in da gre v vojno. Moliti moramo, zbirati za armado prispevke, nepotrebno razgrajanje pa škoduje."

"To je opogumilo predavatelja, da je zaključil v ponižni tišini:

"Naši vojaki silno trpijo, toda junaški duh armade je neomajen. In naša zmaga je blizu."

Ko se je bil poslovil in odšel, so začeli ljudje znova razgrajati v šoli in pred šolo na cesti. Virka je spetoma jezno govorila begunkam iz barak:

"Zdrdral je vsega vraga, o naši stiski pa ni znil nobene. Pa bi ga navsezadnje še ne smeli izpraševati o svojih zadevah! Uh, taka jeza me je zgrabila. Kar pri prici bi ga moral zgrabiti in premlati. Če mu še ni treba trpeti med krogli, naj bi vsaj naše pesti povohal. Ta najbrž ni bil nikoli vojak, niti ni ležal v strelskih jarkih."

Kratek moški smeh se je oglašal za ženskami, da so se vse štiri hkrati ozrle. Za njimi je stopal zastaven kmet v vojaški uniformi s svetlimi brki in obritim licem in jih je smeje motril. Z ne zlobnim posmehom je vprašal Virko:

"Si mar ti kdaj ležala v strelskem jarku?"

Ti tega sploh ne moreš vedeti, mogoče je pa sladko ležati v njih."

"Za takšno, kakršni si ti, je sladko, če sam nisi ležal nikoli v njih. Okrogel in gladek obraz imaš. Najbrž si tičal kje v mestu v čevljariki delavnici ali pa si bil za slugo. Tudi tvoj zoprti obraz vidim prvič. Ti ne moreš biti iz naše vasi. Pojdi svojo pot! Kaj se vtičaš v naše pogovore?"

"Prepovedna si in preprijljiva! Pa nič za to! Če poprej v šoli sem te vzel na piko, ko si kričala. Le zakaj se razburjati brez koristi? Ta gozbezdavi slabši ne bo prevernili stvari."

"Če je tako, pa naj nikar še ne otreša svojega jezika kar tako. Čemu prihajajo ti ljudje, čemu vznemirjajo ljudi in se delajo norca iz kmetov? Ah, če bi bilo po mojem ..."

"Bi sama postala carica. Kaj ne? Odkod si prav za prav ti, nikakor te ne morem spoznati. Saj te ženake nemara niso iz naše vasi, ti pa si menda od tod, in vendar se ne morem domisliti, kdo si."

"Kaj nas aramatiš, šment ti valjivi! Poberi se po svoji poti! Pazi se, nikar ne lazi za menoj! Jaz ne morem trpeti takih domišljavcev. Drugi vojaki se ubijajo na fronti, takšni pa kot ti se tišijo na varnih mestih. Noge bi ti morali polomiti kot onemu gozbezdau."

(Dolje prihodnjik.)

Auguste Germaine:

NA POŠTI

Pred okencem stoji dolga vrsta ljudi; nemi in brezbržni so, ko da bi šli za pogrebom: dvoje trgovskih vajen, dobro oblečen gospod, sobarica, tekač iz bližnjega hotela in trije bančni slugi v livreh s svetlimi kovinami gumbi; kramljava, ko da bi bili v gostilni pri kupci vina.

Zagorel uradnik, kodrastih las in atletske postave, sedi za mizo, piše in prav nič se mu ne mudi; skozi okence ga opazuje dvoje prosečih, hkrati zlovoljnih oči.

Ko je druga vajenka opravila in šla proti vratom, jo je ustavila drobna, vitka in nervozna gospodična, ki je pravkar vstopila.

Gospodična: Oprostite, prosim, kje se vplačujejo denarne nakaznice?

Vajenka: Pri onem okencu ... (smehljaje) želim vam obilo zabave.

Gospodična se je obrnila proti okencu; toda ko, je opazila dolgo vrsto, je obstala kakor vkopana; presenečenje je prešlo v osuplost in je naposled izbruhnila v ogorčenost.

Gospodična: Kaj? Samo eno okence je odprto?

Tekoč: Da, drugo popravlja-

jo. Gospodična se še dalje razburja in hujuje. Slednjič je le prišla blizu okence, le trije bančni slugi so se pred njo.

Pošta (z ljubeznivim glasom prvemu): Kako se počutite?

Uslužbenec: Že gre!

Pošta: Koliko nakaznic?

Uslužbenec: Pet.

Gospodična: Pet! Kaj, ta gospod bo oddal kar pet nakaznic? Ako bo vsakdo tako delal, ostali še do polnoči ne bomo na vrsti!

Si bom kar posteljo sem naročila!

Ljudje, ki stoje za gospodično, ji mrmraje pritrjujejo. Bančni slugi se pomenljivo spogledajo ... V njihovih očeh čisto ironijo in prikrito zloba. Čez dobre četrte ure je na vrsti še drugi.

Drugi: Osem nakaznic.

Gospodična (vsa iz sebe): Osem nakaznic! ... Bo res treba posteljo naročiti! (Tretjemu): Ali imate tudi vi osem nakaznic?

Tretji (vesel da jo more ozlovijiti): Jaz jih imam samo devet.

Gospodična (poštarju): Devet! To je škandal!

Pošta: Je še tako! (Se spogleda z bančnimi uslužbenci).

Gospodična: O, gospod poštar, saj razumem, če tudi molčite ...

Gospodje se norčujejo, njim se ne mudi, ker jim je vseeno, ali so v banki, ali tu ... plačani so! Toda jaz ...

Uslužbenec glasno ugovarja, ostali mrmraje kima.

Pošta: Gospodična, prosim vas molčite ... molčite me!

Gospodična: Bom že molčala ... vsak ob svojem času.

Pošta leno piše, gospodična ga opazuje ironično ... Slednjič le pride pred okence.

Pošta (mrmraje): Komu pošiljate?

Gospodična: Irmi Byrrhe.

Pošta: Kako?

Gospodična: Irma Byrrhe ... druga črka je "y", zadnja "e"!

Pošta: Kje stanuje?

Gospodična: Ulica d'Uzes.

Pošta (jo gleda prav debelo): Hm ... gospodična, ali veste, kje ste sedaj?

Gospodična: Seveda ... Na pošti v ulici d'Uzes.

Pošta: In vi pošiljate denar osebi, ki stanuje v isti ulici, v kateri je poštni urad?

Gospodična: Da, kakor vidite! Ali mi to predpiše mogoče branijo?

Pošta (besno): En frank! Za vraga in za ta ubogi frank ste mi dve uri trobili na ušesa!

Gospodična: Ali mogoče ne smem poslati enega franka?

Pošta: Že ... toda ... Zlovoljen piše na polo. Ostali se mu škodoželjno smeji.

Pošta: Kdo pošilja? Prosim vaše ime!

Gospodična: Irma Byrrhe.

Pošta (jo gleda z izbuljenimi očmi): Kako?

Gospodična: Kaj ne slišite do dobro?

Pošta: Pa ... saj vi se pišete prav tako, kakor oseba, ki ji denar pošiljate!

Pošta (bulji v njo): Kaj, vi ... vi ... po-šil-ja ...

Gospodična (vedno bolj resno): Da, ker sem se bala, da ne bi denarja zapravila že danes popoldne. Zdaj sem brez skrbi, ker vem, da ga bom mogla zapraviti šele jutri ... Ali predpiše branijo pošiljati samemu sebi?

Pošta (besno): Kaj takega se mi še ni primerilo. Toda predpiše ne branijo.

Gospodična: Torej?

Pošta: Tu imate potrdilo ... Sva še opravila!

Gospodična: Gospod, prosim vas, govorite z mano drugače! — Sicer pa še nisva opravila.

Pošta: Želite poslati še eno nakaznico?

Gospodična: Da ... pa ne samo ene, ampak še devetnajst.

Pošta (akoci s stola): Za Boga ... še devetnajst!

V čakalnici grohot. Pošta besni. Gospodična je mirna.

Pošta: Po koliko frankov?

Gospodična: Vsaka po en frank.

Pošta: Gospodična ... vi se norčujete!

Gospodična: Ne! ... poslati si hočem dvajset frankov ...

Ker pa sem odposlala šele enega, mi jih preostaja še devetnajst.

Pošta: Strašno! Hm! ... Ne sprejemem!

Gospodična: Torej počakam, dokler se ne premislite! Ali pošljem sto frankov, ali pa enega ... imam pravico.

Pošta: Že res ... toda iz mene že ne boste, norca brill ... grem po predstojnika.

Predstojnik pride in skuša gospodično odvrniti od njenega sklepa. Zaman! Še vedno vstraja ... ostali pa jo bodre in podpirajo.

Predstojnik: Grem po upravnika.

Upravnik pride in ji dopoveduje ... ne gre ... niti zlepa, niti zgrda ... ves trud je zaman.

Gospodična: Gospod upravniki, jaz hočem svojo pravico!

Prisotni se zvijajo od smeha. Upravnik in predstojnik se posvetujeta. Hm, naposled ima gospodična prav ... toda kaj storiti?

Upravnik: Res ne vem ... Telefoniral bom direktorju!

Gre v telefonsko celico, ki jo v razburjenosti pozabi zapreti ... Ljudje radovedno poslušajo ... Pet minut kasneje.

Upravnik (pri telefonu): Da, gospod direktor ... da dobro; upam, da me razumete. (Dolg odmor.) Pravite, da se vam tak primer še nikdar ni pripetil?

Meni tudi ne in baš zaradi tega vas nadlegujem ... Mislil, da bi vaša zgovornost ... vaša oseba ... vaš ugled ... Menite, da ne? Kaj mi je storiti? ... Naj se obrnem na ministarstvo, pravite? ... Dobro, gospod direktor!

Medtem se ljudje posmehujejo upravnikovi zadregi. Gospodična pa stoji pred okencem in se ironično smeja.

Upravnik (še vedno pri telefonu): Ministrski kabinet? Ali imam čas govoriti s šefom kabineta? ... Gospod direktor mi je svetoval naj se obrnem na vas. Zadeva je naslednja (pri-poveduje) ... Ne veste, kaj naj storim? ... Pa dobro, zvedite me torej direktno z gospodom ministrom. (Kratek odmor.) Oprostite, gospod minister! Ali vam je gospod šef razložil zadevo? ... Dobro ... In kako stališče zavzemate vi? ... Nobena? ... Da se to tiče le mene? — Toda, gospod minister, jaz sam si ne znam pomagati ... ne spoznam se na moderno življenje ... vedno sem v pisarni ...

Toda, gospod minister, prosim vas, poslušajte me! ... Dvajset let sem v službi ... In zdaj

nisem več dober? (obupno): Aaaah!

Strt in bled se vrača k predstojniku in poštarju.

Upravnik: Gospoda moja ... vsi trije smo odpušteni!

Luč iz kuhinjske soli

Na institutu cesarja Viljema v Berlinu se je posrečil izum, ki utegne biti v bodočnosti še velikega praktičnega pomena. Gre za svetiljko, ki gori v pravem pomenu besede na kuhinjsko sol.

Kuhinjska sol je namreč kemična spojina klora in natrija, ki sta oba zelo aktivna in z veliko silo delujeta drug na drugega. Pri tej reakciji nastaja svetloba. Zdaj pa je profesor Polanyi našel, da se da svetlobni pojav pri tej reakciji zelo povečati, če se srečajo klorove in natrijeve pare v brezračnem prostoru. Sedem in pol odstotkov energije, sproščene pri tej reakciji, se pojavi kot svetloba.

Kaj pomeni to število, si bomo lahko prav predstavljali šele, če si predložimo sedanjo metodo proizvajanja svetlobe, katere izvor je v večini primerov premog, ki se kuri pod kotli električnih central. Gorenje premoga je kemični proces, pri katerem se spaja premog s kisikom. Od tega spajanja do svetlobe pa je dolga pot. V podkurjenih kotlih izpareva voda, para žene turbine, te pa poganjajo električne generatorje, ki proizvajajo električni tok. Tok se transformira na visoko napetost in teče po daljnovodih do kraja porabe. Tu se iznova transformira na nižjo napetost in v tej obliki šele napaja žarnice na ta način, da razžari v njih drobne kovinske nitke, ki izžarjajo svetlobo. Na tej dolgi in zapleteni poti se izgubi toliko premožgove energije, da je slednjič ostane za svetlobo le še borna tretjina enega samega odstotka.

Polanyi je luč pa deluje mnogo preprosteje in zaradi tega dvajsetkrat prekaša električne žarnice glede na izrabo energije. Če bi se posrečilo novo napravo tako urediti, da bi delovala kakor današnje električne centrale, potem bi bili stroški za razsvetljava naših stanovanj dvajsetkrat manjši kakor sedaj.

Zal pa bo gotovo še dolgo trajalo, preden bo novi izum toliko dozorl za prakso, da bomo lahko pospravili žarnice med staro šaro in si nabavili svetiljke na kuhinjsko sol. Polanyi je luč se bo za enkrat le sem pa tje posvetila v laboratorijih, navadni smrtniki pa ne bomo še tako kmalu deležni njene cenene svetlobe.

Ali ste še naročili Prosveto ali Mladinski list svojemu prijatelju ali sorodniku v domovino? To je edini dar trajne vrednosti, ki ga za mal denar lahko pošljete svojem v domovino.

Sladkor proti revmi

Hamburški zdravnik dr. Natansen je izumil novo sredstvo za zdravljenje revmatičnih bolezni. To sredstvo so injekcije koncentrirane raztopine grozdne ali sadnega sladkorja v mleku. Ker o bistvu teh bolezni nam ni dosti znanega, moremo le domnevati, kako učinkuje takšna injekcija v organizmu.

Revmo povzroča po vsej priliki nenadna prekomerna zamenjava mišičnega glikogena, neke slakorne snovi; ki je potrebna za delovanje mišic, z mlečno kislino. Ta je odgovorna za pojave trdnosti in bolečin. Natansenove injekcije obnavljajo glikogen v prizadetih mišicah in učinkujejo trenutoma. Bolečine takoj prenehajo ali pa se vsaj zelo močno ublažijo. Doslej izvršena zdravljenja so imela neprimerno hitrejši in popolnejši uspeh tudi v težkih primerih nego po drugih metodah, poleg tega so mnogo cenejša. Kakšne škodljive posledice se niso pojavile nikoli.

OGLAS

Prodaja se: 80 akrov farma, prilična za kokašere in drugo. Cena samo \$800.00. Potem imam drugo 120 akrov farmo, dobra zemlja za farmanje. Cena je samo \$1.200. Za vsa nadaljna pojasnila pišite na naslov: John Novotny, R. 2, Necedah, Wis.

(Adv.)

Prodaja se: 80 akrov farma, prilična za kokašere in drugo. Cena samo \$800.00. Potem imam drugo 120 akrov farmo, dobra zemlja za farmanje. Cena je samo \$1.200. Za vsa nadaljna pojasnila pišite na naslov: John Novotny, R. 2, Necedah, Wis.

(Adv.)

Prodaja se: 80 akrov farma, prilična za kokašere in drugo. Cena samo \$800.00. Potem imam drugo 120 akrov farmo, dobra zemlja za farmanje. Cena je samo \$1.200. Za vsa nadaljna pojasnila pišite na naslov: John Novotny, R. 2, Necedah, Wis.

(Adv.)

Prodaja se: 80 akrov farma, prilična za kokašere in drugo. Cena samo \$800.00. Potem imam drugo 120 akrov farmo, dobra zemlja za farmanje. Cena je samo \$1.200. Za vsa nadaljna pojasnila pišite na naslov: John Novotny, R. 2, Necedah, Wis.

(Adv.)

Prodaja se: 80 akrov farma, prilična za kokašere in drugo. Cena samo \$800.00. Potem imam drugo 120 akrov farmo, dobra zemlja za farmanje. Cena je samo \$1.200. Za vsa nadaljna pojasnila pišite na naslov: John Novotny, R. 2, Necedah, Wis.

(Adv.)

Prodaja se: 80 akrov farma, prilična za kokašere in drugo. Cena samo \$800.00. Potem imam drugo 120 akrov farmo, dobra zemlja za farmanje. Cena je samo \$1.200. Za vsa nadaljna pojasnila pišite na naslov: John Novotny, R. 2, Necedah, Wis.

(Adv.)

Prodaja se: 80 akrov farma, prilična za kokašere in drugo. Cena samo \$800.00. Potem imam drugo 120 akrov farmo, dobra zemlja za farmanje. Cena je samo \$1.200. Za vsa nadaljna pojasnila pišite na naslov: John Novotny, R. 2, Necedah, Wis.

(Adv.)

Prodaja se: 80 akrov farma, prilična za kokašere in drugo. Cena samo \$800.00. Potem imam drugo 120 akrov farmo, dobra zemlja za farmanje. Cena je samo \$1.200. Za vsa nadaljna pojasnila pišite na naslov: John Novotny, R. 2, Necedah, Wis.

(Adv.)

Prodaja se: 80 akrov farma, prilična za kokašere in drugo. Cena samo \$800.00. Potem imam drugo 120 akrov farmo, dobra zemlja za farmanje. Cena je samo \$1.200. Za vsa nadaljna pojasnila pišite na naslov: John Novotny, R. 2, Necedah, Wis.

(Adv.)

Prodaja se: 80 akrov farma, prilična za kokašere in drugo. Cena samo \$800.00. Potem imam drugo 120 akrov farmo, dobra zemlja za farmanje. Cena je samo \$1.200. Za vsa nadaljna pojasnila pišite na naslov: John Novotny, R. 2, Necedah, Wis.

(Adv.)

Prodaja se: 80 akrov farma, prilična za kokašere in drugo. Cena samo \$800.00. Potem imam drugo 120 akrov farmo, dobra zemlja za farmanje. Cena je samo \$1.200. Za vsa nadaljna pojasnila pišite na naslov: John Novotny, R. 2, Necedah, Wis.

(Adv.)

Prodaja se: 80 akrov farma, prilična za kokašere in drugo. Cena samo \$800.00. Potem imam drugo 120 akrov farmo, dobra zemlja za farmanje. Cena je samo \$1.200. Za vsa nadaljna pojasnila pišite na naslov: John Novotny, R. 2, Necedah, Wis.

(Adv.)

Prodaja se: 80 akrov farma, prilična za kokašere in drugo. Cena samo \$800.00. Potem imam drugo 120 akrov farmo, dobra zemlja za farmanje. Cena je samo \$1.200. Za vsa nadaljna pojasnila pišite na naslov: John Novotny, R. 2, Necedah, Wis.